

Keski-Pohjanmaan kuntien kulttuuritoiminnan alueellinen kehittämistehtävä

Kulttuurimaakunta-hanke
2021–2023

Loppuraportti

Sisällysluettelo:

- 1. JOHDANTO**
- 2. HANKKEEN TAVOITTEET**
 - 2.1 Kumaha-hankkeen päätavoitteet**
 - 2.2 Hankkeen toteutuksen alun haasteita**
- 3. KUMAHA-HANKKEEN RESURSSIT**
- 4. KUMAHA-HANKKEEN TOIMENPITEET**
 - 4.1 Kuntien henkilöstön osaamisen lisääminen**
 - 4.2 Osallistaminen kulttuurin ja taiteen keinoin**
 - 4.2.1. Kumaha-hankkeen kuntalaisfoorumit**
 - 4.2.2 Keski-Pohjanmaan kuntien kulttuuristrategiapäivä - Kumahapuimala**
 - 4.3 Taiteilijoiden työskentelymahdollisuudet ja kulttuurikentän tuotantoklusteri**
 - 4.3.1 Tuotantoklusterin tavoitteet**
 - 4.3.2 Kulttuuripalvelujen tuottajien Kulttuurimakasiini**
 - 4.3.3 Kuntien KUMAHA-kulttuuripilotit**
 - 4.3.4 Kulttuurihyvinvointi ja osallisuuden edistäminen sekä kulttuuripalveluseteli**
 - 4.4 Elävän kulttuuriperinnön maakunnan brändi**
- 5. KUMAHA-HANKKEEN TULOKSET JA HYÖDYNNETTÄVYYS**
 - 5.1 Kumaha-hankkeen päätavoitteet**
 - 5.2 Kulttuuristrategia**
 - 5.3 Maakunnallinen Kulttuurihyvinvointisuunnitelma**
 - 5.4 Lastenkulttuurikeskus Lykyn toiminnan vakiinnuttaminen**
- 6. VIESTINNÄN TOTEUTUMINEN JA TULOKSET**
- 7. KUMAHAN TAVOITTEIDEN EDISTÄMINEN HANKKEEN JÄLKEEN**
- 8. LOPPUYHTEENVETO**

LIITTEET:

LIITE 1

Kysely hankkeeseen osallistuvien kuntien kulttuuri-JA ja sivistyspalveluille kulttuuritoiminnan, taiteiden ja luovien alojen nykytilanteesta sekä kehittämistarpeista.

Liite 2

Yhdistelmä kuntien kulttuurifoorumeista foorumeista nousseista, keskeisistä hyvistä asioista sekä kehittämistä tarvitsevista tehtävistä.

1. JOHDANTO

Keski-Pohjanmaan Kulttuurimaakuntahanke (KUMAHA) oli pääosin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Keski-Pohjanmaan kulttuuritoiminnan kehittämistehtävä vuosina 2021–2023. Keski-Pohjanmaan liitto johti hankkeen toteutusta yhteistyössä maakunnan kuntien sekä hyvinvointialue Soiten kanssa. Kehittämistehtävä Kulttuurimaakunta-hanke (jatkossa KUMAHA-hanke/Kumaha) käynnistettiin vuonna 2021, ja toimenpiteitä tehtiin maakunnan liiton 8 jäsenkunnan, 3 osajäsenkunnan sekä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten kanssa.

Keski-Pohjanmaan kuntajohtajat ja Keski-Pohjanmaan maakuntahallitus hyväksyivät hankkeen toteutettavaksi 10.8.2020 ja 24.8.2020 pidetyissä kokouksissa.

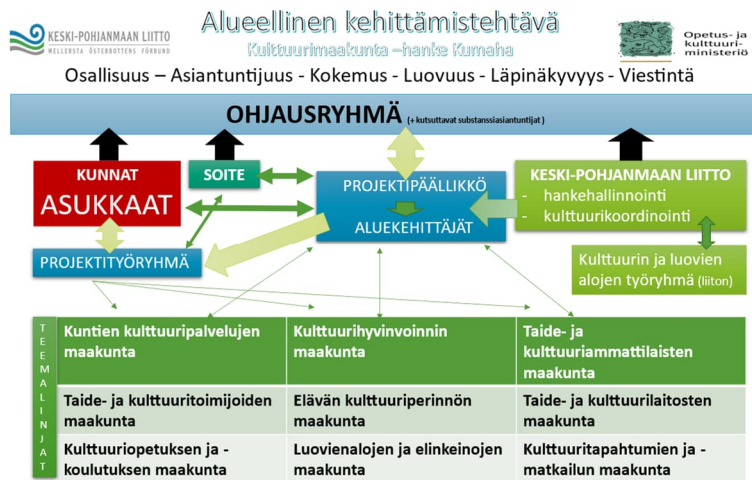
KUMAHA-hankkeen tehtävänä oli edistää Keski-Pohjanmaan liiton jäsenkuntien kulttuuritoimintaa annetun lain (166/2019) tavoitteiden toteuttamista, jossa on mainittu Keski-Pohjanmaan maakunnan kulttuuritoiminnan pitkäjänteinen koordinointi sekä kulttuurikentän laaja-alainen verkostoituminen, vaikuttavuuden sekä kuntien kulttuurityön laadun vahvistaminen sekä maakunnan kaikkien asukkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia. Lisäksi tulisi kehittää saatavuutta luovaan ilmaisuun, toimintaan, taiteen tekemiseen ja kokemiseen.

Keski-Pohjanmaan liiton varsinaisia jäsenkuntia ovat Kannus, Kokkola, Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli (kuva 1). Keski-Pohjanmaan liitolla on osajäseniensä Kruunupyyn (Pohjanmaan maakunta), Reisjärven (Pohjois-Pohjanmaan maakunta) sekä Kinnulan (Keski-Suomen maakunta) alueella edunvalvontavastuu, mutta myös aluekehitystoiminnassaan liitto ottaa huomioon ja kantaa vastuuta osajäsenistään. Keski-Pohjanmaan maakunta on mannersuomen pienin maakunta 67 742 asukkaallaan. Maakunnassa on kaksi kaupunkia, joissa asukkaita Kokkolassa on 48 016 ja Kannuksessa 5 322, muut kunnat ovatkin sitten asukasmäärällään pieniä, alle 5000 asukkaan maalaiskuntia, joista pienin Lestijärvi 684 asukkaallaan. Asukasluvut ovat alkuvuodenvuoden 2023 tilastosta.

Kuva 1. Keski-Pohjanmaan alue ja kunnat, Keski-Pohjanmaan liitto

KUMAHA-hanke kokosi yhteen Keski-Pohjanmaan kuntien kulttuuritoimien ja hyvinvointialue Soiten henkilöstöä ja maakunnallisia kulttuuritoimijoita, kuten alueen kulttuurilaitokset ja -järjestöt sekä alueemme taiteilijoita (kuva 2).

Kuva 2. Kaavio kehittämistehtävän toimintaympäristöstä ja toimintalinjauksista.

KUMAHA-hankeen keskeisiä verkostoja ja yhteistyökumppaneita oli Espoon kaupungin koordinoima valtakunnallinen kehittämistehtävä Kulttuuria yhteistuumin -verkosto, joka kokosi alueelliset kehittämistehtävät yhteen ja tarjosi foorumin tiedon ja kokemusten vaihtoon ja webinaareja. Toinen merkittävä tuki oli Taiteen edistämiskeskuksen kulttuuritoiminnan asiantuntijapalvelut.

2. HANKKEEN TAVOITTEET

2.1 Kumaha-hankkeen päätavoitteet

Kumahan hankehakemuksen mukaiset tavoitteet olivat:

Kuntien kulttuuritoimintalain (166/2019) tavoitteena on tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen, edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen, vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja luoda edellytyksiä elinvoiman kehittymiselle.

Keski-Pohjanmaan KUMAHA-hankkeen viisi päätavoitetta tulivat tästä laista:

- Rakentaa kulttuuri- ja taidetarjonnalle tuotantoklustereita, joka osaltaan takaavat sekä mahdollistavat kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin ja taiteen keinoin.
- Kehittää ja vahvistaa kuntien kulttuuritoiminnan laatua, henkilöstön osaamista, vaikuttavuutta sekä resurssien myönteisempää kehitystä.

- Hankkeella halutaan vahvistaa hankealueen taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia uudenlaisen kohtaamisrakenteiden ja verkostojen avulla.
- Keski-Pohjanmaa kulttuurikentän tuotantoklusterin luominen maakunnan liiton, kuntien kulttuuritoimien, maakunnan kulttuurilaitosten, kolmannen sektorin kulttuuritoimijoiden, yksittäisten taiteilijoiden sekä -matkailupalveluita tuottavien toimijoiden välille. Tämä vahvistaa Keski-Pohjanmaan liiton koordinoivaa asiantuntijaroolia kulttuuripalvelujen ja -toiminnan kehittämisessä maakunnan alueella.
- Kirkastaa Keski-Pohjanmaan kulttuuribrändiä erityisesti elävän kulttuuriperinnön johtavana maakuntana

2.2 Hankkeen toteutuksen alun haasteita

KUMAHA-hanke toimii Keski-Pohjanmaa liiton toiminta-alueella. Keski-Pohjanmaa on mannersuomen pienin maakunta. Jo toiminnan alkaessa kävi ilmi, että tavoite vahvistaa kehittää kuntien kulttuuritoiminnan laatua, henkilöstön osaamista, vaikuttavuutta sekä resurssien myönteistä kehittämistä on erittäin haastava.

Hankkeen alussa, toteutettujen kuntatapaamisten (päättäjät, johtavat virkamiehet ja kulttuurivastaavat) jälkeen tehtiin kysely hankkeeseen osallistuvien kuntien kulttuuri-/sivistyspalveluille kulttuuritoiminnan, taiteiden ja luovien alojen nykytilanteesta sekä kehittämistarpeista. Kooste kyselyn vastauksista on liitteenä tämän raportin loppuosassa. Kuvaava esimerkki kehittämistehtävän haasteista on se, että läheskään kaikissa alueen kunnista ei ole kokoaikaista työntekijää, jonka vastuulla olisi kulttuuriasiat. Yleensä kuntien kulttuuriasioiden vastuu on liitetty pienellä prosenttiosuudella muuta tehtävää hoitavan henkilön työnkuvaan. Kunnista on vaikeaa löytää yhteyshenkilöitä toteuttamaan hankkeen mukaisia tavoitteita ja toimenpiteitä.

Kyselyn vastauksista nousi myös esille miten erilaisilla resursseilla alueemme kunnat tuottavat asukkailleen kulttuuripalveluja. Kokkolan kaupungin kulttuuribudjetti oli (v. 2021) useita miljoonia euroja, kun pienimmissä kunnissa se jäi muutamaan tuhanteen euroon.

Hankkeen ohjausryhmässä linjattiin, että olennaisinta oli keskittyä kylien ja pienten kuntien kulttuuripalveluiden kehittämistarpeisiin ja toisaalta pyrkiä kehittämään esim. Kokkolassa olvien kulttuurilaitosten ja taiteilijoiden palvelujen saatavuutta myös muiden kuntien asukkaille.

Koronapandemia

Keski-Pohjanmaan KUMAHA-hanke käynnistyi 1.1.2021 ja erityisavustuksen käyttöaika päättyi 31.12.2022. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi hankkeelle yhden (1) vuoden jatkoajan maaliskuussa 2021 alkaneiden ja kevääseen 2022 jatkuneiden

koronavirusepidemian kansallisten sekä alueellisten kokoontumisrajoitusten ja -suositusten takia, koska ne tuolloin merkittävästi hankaloittivat hankesuunnitelman mukaisten käytännön toimintatavoitteiden toteutusta. Jatkoaikaa saanut kehittämistehtävä päättyi vuoden 2023 lopussa.

Kumahan tavoite lisätä asukkaiden osallistumista palveluiden suunnitteluun ja toteutukseen oli haastavaa. Eri asukasryhmät tavoitetaan eri keinoin, mutta yhteistä on, että osallistaminen vaatii henkilöstöresursseja suunnitteluun, toteutukseen, viestintään, vastausten purkuun ja analysointiin. Tulosten jalkauttaminen ja toteutusvaihe edellyttää lisää suunnittelua ja asukkaiden osallistumista. Monipuolinen asukkaiden osallistumismahdollisuuksien järjestäminen olisi edellyttänyt osallistuneilta kunnilta huomattavaa omaa panostusta, eikä siihen ollut mahdollisuutta.

Kumahassa päädyttiinkin järjestämään kuntakohtaisia kuntalaisfoorumeita. Foorumit oli suunnattu kuntien asukkaille, ja niissä oli pääaiheena kulttuuripalvelut sekä kulttuuriperintö. Foorumeista ilmoitettiin eri kunnista ilmestyvissä paikallislehdissä. Foorumi-ilmoitusta jaettiin liiton ja kuntien verkkosivuilla ja some-kanavissa. Lisäksi kuntia kehoitettiin käyttämään omia jakelukanaviaan ja yhteyksiään, jotta kutsu osallistua kuntalaisfoorumeihin tavoittaisi etenkin oman kunnan asukkaat. Kuntalaisfoorumeista tarkemmin kappaleessa 4.2.1.

Vahvistetaan alueellista yhteistyötä ja kehitetään verkostoja, joiden avulla kunnat ja alan toimijat jatkaa yhteistyötä

Hankkeen tavoitteena oli alueellisen yhteistyön vahvistaminen ja sellaisten verkostojen kehittäminen, joiden avulla kunnat ja alan toimijat voivat jatkaa yhteistyötä. Keski-Pohjanmaa on kulttuurisesti moni-ilmeinen alue, johon kuuluu kaksikielisten Kokkolan ja Kruunupyyn lisäksi suomenkielisiä sisämaan kuntia.

Kumahan kuntiin tehdystä taustakartoituksesta ilmeni, että kuntien kulttuuritoimijat ovat ensisijaisesti yhteydessä naapurikuntiinsa, eikä säännöllisiä kontakteja juurikaan ole laajemmin. Eniten verkostoja on seudullisilla kulttuurilaitoksilla, kuten kansalaisopistoilla ja aluevastuumuseolla.

Verkostoitumisen hyödyt, kuten ammatillinen tuki, alan erityispiirteiden ymmärrys ja toisten kokemuksesta oppiminen kuitenkin tunnustetaan ja sitä kaivataan. Yhteyksille tulisikin luoda mahdollisuuksia ja olemassa olevia yhteyksiä pitää aktiivisesti yllä.

KUMAHA-hankkeen myötä syntyneen verkoston ylläpito ja yhteistyön jatkuminen sekä laadullinen parantaminen hankkeen jälkeen koettiin tärkeäksi. Ratkaistavia kysymyksiä olivat muun muassa: Kenelle verkosto on ensisijaisesti tarkoitettu ja mikä on sen keskeinen tehtävä? Miten verkostoa ylläpidetään? Keski-Pohjanmaan liiton koodinoivaa tehtävää tulee

vahvistaa ja uudelleen koota/nimetä kulttuurin ja luovien alojen työryhmä vastaamaan nyt syntyneitä verkostoja vastaavaksi.

3. HANKKEEN RESURSSIT

Keski-Pohjanaan KUMAHA-hankeen toimintaa varten perustettiin ohjausryhmä, johon kunnat, Soite ja K-P:n liiton maakuntahallitus nimesivät edustajansa.

Purontaus Sampo, puheenjohtaja, kulttuuritoimenjohtaja, Kokkolan kaupunki
Aarnio Hanna, vapaa-ajan koordinaattori, Kruunupyyn kunta
Aihio Niko, ktj/rehtori, Lestijärven kunta läsnä klo 10.02-
Hotakainen Maarit, Halsuan kunta
Kalander Tarja, kulttuurisihteeri, Toholammin kunta
Keltti-Heikkilä Maria, sivistysjohtaja, Vetelin kunta läsnä klo 10.02-
Lankinen Minna, maakuntahallitus, Keski-Pohjanmaan liitto
Leväniemi Outi, Perhon kunta
Nyman Vivan, ostopalvelu- ja valvontapäällikkö, Vammaispalvelut, Soite
Junno Johanna, hyvinvointipäällikkö, Kannuksen kaupunki
Puronhaara Markku, sivistysjohtaja, Reisjärven kunta
Rannila Minerva, sivistysjohtaja, Kinnulan kunta
Tastula Mailis, sivistysjohtaja-rehtori, Kaustisen kunta

Hankkeen budjetti kolmelle vuodelle oli 170 000 euroa. Rahoitus koostui opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksesta 170 000 euroa jonka lisäksi kehittämistehtävään osallistuvien kuntien, hyvinvointialue Soiten ja K-P:n liito maksoivat kymmenen prosentin oman osuuden suhteessa käytettyyn OKM:n avustukseen (n.14 000 euroa) . Osallistuvat kunnat ja muut yhteisöt vastasivat oman henkilökuntansa työn osuudesta. Talousraportti lisätään hankeraportin liitteeksi, kun tilinpäätös on hyväksytty.

Hankkeen toimintaa koordinoivat tehtävään palkatut projektipäällikkö ja osa-aikaiset alueelliset kehittäjät. Kehittämistehtävän ajan hankkeessa työskenteli osa-aikaisena (50 %) projektipäällikkönä Kai-Eerik Känsälä. Syksyllä 2021 aloitti 50 % kulttuuriverkostokehittäjänä Niina Hämäläinen, hän oli tehtävässä vuoden 2020 loppuun. Keväällä 2022 työskenteli 30 % työajalla lasten kulttuuriverkostokehittäjänä Anni Järvelä.

KUMAHA-hankkeen opetus- ja kulttuuriministeriöltä saama avustus oli tarkoitus jakaa kahdelle hankevuodelle siten, että osuudet olivat samansuuruisia. Hanke käynnistyi vaiheittain vuoden 2021 alussa ja palkatun henkilöstön kustannukset alkoivat lähes täysimääräisesti marraskuussa 2022. Koronapandemian vuoksi asetetut kokoontumisrajoitukset vaikuttivat merkittävästi yleisötilaisuuksien toteutukseen.

Kulttuuritapahtumien suunnittelu, aikataulutus ja toteutus käynnistyivät pääosin vasta 2022.

Kulttuuriverkostokehittäjän rekrytoinnissa oli merkittäviä haasteita. Kehittämistehtävän aluekehittäjämalli olisi todennäköisesti toiminut hyvin jo vuonna 2021, jos toiminta olisi saatu käyntiin heti vuoden alussa ja tehtävään sopivaa osaamista olisi ollut saatavissa. Koronapandemian takia kulttuuriverkostokehittäjän tehtäviä oli kuitenkin vaativaa toteuttaa.

Kehittämistehtävän suurin menoerä olivat henkilöstökulut eli projektipäällikön ja kehittäjien palkat. Seuraavaksi suurin menoerä olivat ostopalvelut. Kulttuurimaakunta -hankkeessa avustusta jäi käyttämättä 40.000 euroa.

4. KUMAHA-HANKKEEN TOIMENPITEET

Alueellisen kehittämistehtävän, Kulttuurimaakuntahankkeen (KUMAHA) tehtävänä oli edistää ja tukea kuntia niin, että kulttuuritoiminnasta annetun lain tehtävät ja tavoitteet voidaan toteuttaa tulevaisuudessa paremmin.

4.1 Kuntien henkilöstön osaamisen lisääminen

Tavoite: Kehittää ja vahvistaa kuntien kulttuuritoiminnan laatua, henkilöstön osaamista, vaikuttavuutta sekä resurssien myönteisempää kehitystä.

Tavoite: Suunnitelmallinen tiedonkeruu ja ohjelmatyö

Kumaha-hankkeen käynnistämien strategioiden ja suunnitelmien tehtävinä on edistää ja parantaa kuntien kulttuuritoiminnan laatua, vaikuttavuutta sekä asukkaiden yhdenvertaisuutta. Asiakirjat voivat osaltaan mahdollistaa ja tukea kuntien omien strategioiden ja ohjelmien laadintaa sekä resurssien myönteisempää kehitystä.

Kumahan tavoitteena oli luoda maakuntaamme kulttuurin, taiteiden ja luovien alojen kentille yhteisiä kehityslinjoja, jotta kuntien kulttuuritoimien, maakunnan kulttuurilaitosten, koulutuksen järjestäjien, kulttuurijärjestöjen, taiteilijoiden, kulttuuriyritysten (luovat alat), kulttuuritapahtumien sekä -matkailua tuottavien toimijoiden välille syntyisi kaikille yhteinen strateginen kehittämisen tahtotila.

Laaditut strategiat ja suunnitelmat tukevat sitä, että kulttuuri, taide ja luovat alat voidaan kirjoittaa monimuotoisesti mukaan tulevaan Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelmaan. KUMAHA-hankkeella vahvistettiin Keski-Pohjanmaan kuntien ja liiton kulttuurin ja luovien alojen kulttuuripalveluiden verkostoja, jossa kulttuuripalveluiden työntekijät tapasivat toisiaan ja muita kulttuurialan asiantuntijoita etä- ja lähitapaamisissa, oppivat toisiltaan sekä jakoivat kuntien toimivia käytäntöjä ja kehittämisen paikkoja.

Hankkeen alussa käydyissä päättäjätapaamisissa kuultiin kuntien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden näkemyksiä ja esiteltiin hankkeen tavoitteita kuntien kulttuuritoiminnan kehittämisessä. Päättäjätapaamisten jälkeen tehtiin kysely hankkeeseen osallistuvien kuntien kulttuuri-/sivistyspalveluille kulttuuritoiminnan, taiteiden ja luovien alojen nykytilanteesta sekä kehittämistarpeista.

Liitteenä (Liite 1) olevaan asiakirjaan on valikoitu KUMAHA-hankkeen kannalta keskeisimmät vastaukset. Kysymykset on laadittu niin, että vastaukset palvelevat KUMAHA-hankkeen toteuttamista. Kyselyn vastukset on annettu kunnista keväällä 2021 ja vain kaksi kuntaa jätti vastaamatta. Vastukset ovat lähinnä kuntien kulttuurivastaavien antamia, joista enemmistö on sivistysjohtajia tai muuta vastaava kunnan tehtäviä tekeviä. Kokkolaa pois lukuunotettumatta alueen kunnissa ei ole 100 % työajalla tekevää kulttuurityöntekijää.

Saadut vastaukset antoivat hyvän kuvan kuntiemme kulttuuritoiminnan silloisesta tilanteesta, ja ne on otettu mukaan tähän KUMAHA-hankkeen loppuraporttiin, jotta voidaan myöhemmin mitata edistymistä.

Kokkolan kaupungilla on merkittävästi isommat resurssit ja kulttuuripalvelut muihin maakuntamme kuntiin verrattuna. Kerätty tieto on merkittävää Keski-Pohjanmaan liiton kulttuurikoordinoinnin kehittämiseksi, jotta se tulevaisuudessa voi paremmin tukea ja edistää kuntiemme kulttuuritoimintaa. Vastaukset osoittavat, että ohjelmatyö (kulttuuristrategiat ja -hyvinvointisuunnitelma) ja verkostojen rakentaminen ovat keskeisiä lähtöaskeleita maakuntamme kulttuuritoiminnan kehittämiseksi ja lisäämiseksi tuulevaisuudessa.

4.2 Osallistaminen kulttuurin ja taiteen keinoin

Tavoite: Rakentaa kulttuuri- ja taidetarjonnalle tuotantoklustereita, joka osaltaan takaavat sekä mahdollistavat kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin ja taiteen keinoin.

KUMAHA-hanke keräsi asukkaiden näkemyksiä ja toiveita kotikuntiansa kulttuuritoiminnasta ja palveluista.

KUMAHA-hankkeella edistettiin Keski-Pohjanmaan liiton jäsenkuntien kulttuuritoimintaa annetun lain tavoitteiden toteuttamista sekä maakunnan kulttuuritoiminnan pitkäjänteistä koordinoitua sekä kulttuurikentän laaja-alaista verkostoitumista, vaikuttavuutta sekä laadun vahvistamista. Maakunnan kaikkien asukkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä saatavuutta luovaan ilmaisuun, toimintaan, taiteen tekemiseen ja kokemiseen.

4.2.1. Kumaha-hankkeen kuntalaisfoorumit

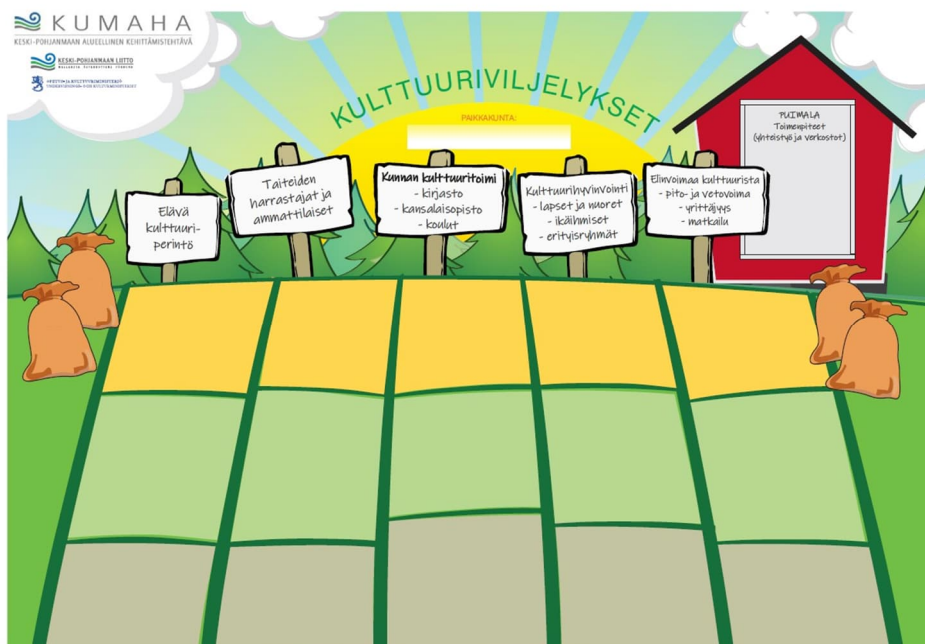
Maaliskuussa 2022 järjestettiin yhdeksässä kunnassa Kumaha kuntalaisfoorumit, joissa kerättiin kuntien asukkaiden näkemyksiä kotikunnan kulttuuritoiminnasta sekä maakuntamme elävästä kulttuuriperinnöstä.

Foorumeista saadun tiedon pohjalta käynnistettiin pilottitoimintaa kuntiin. Pilottitoiminnalla testattiin toimintamalleja sekä tapoja, joilla mahdollistetaan ja tuetaan asukkaiden oikeutta kulttuurihyvinvointiin, luovaan ilmaisuun, toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen kokemiseen. Foorumeissa tuotiin jokaisen kunnan omaa kulttuuria paremmin näkyväksi kuntalaisille. Foorumeissa keskusteltiin myös, miten voitaisiin vahvistaa kuntien kulttuurilähtöistä pito- ja vetovoimaa sekä edistää niissä luovien alojen yritystoiminnan kehittymistä ja syntyä.

Kuntalaisforumeista saadulla kerättävällä kansalaistiedolla on merkittävä vaikutus käynnissä olevalle maakunnan kulttuuristrategian laadinnalle sekä kuntakohtaisten kulttuuriohjelmien valmistelutyölle. Asukkaita kutsuttiin kuntalaisfoorumeihin kuntien ja liiton omien viestintäkanavien sekä lehti-ilmoitusten avulla.

Yhdeksään kuntakohtaiseen Kumahan kuntalaisfoorumiin osallistui kaikkiaan lähes 200 maakunnan asukasta. Tilaisuuksissa käytiin runsasta ja rakentavaa keskustelua kulttuurista ja taiteista.

Erityisesti keskustelujen aiheena oli oman kunnan hyvät ja kehittämistä vaativat kulttuuriasiat. Keskusteluun kannustavaa sekä tiedon keräämistä varten oli jokaisella käytössä kulttuuriviljelykset-kaavio (kuva 3), joka kerättiin tilaisuuden jälkeen talteen. Kulttuuriviljelykset on Kumaha-hankkeessa kehitetty yhteisöllinen menetelmä kerätä asukkaiden kehittämisideoita ja näkemyksiä kotikuntansa kulttuurista, taiteesta ja luovista aloista. Menetelmällä haluttiin luoda osallistava keino, joka kannustaa keskustelijoita keskusteluun sekä laaja-alaiseen ja havainnoivaan ajatustenvaihtoon. Kulttuuriviljelykset-menetelmä mahdollistaa keskustelijoille tasavertaisen, demokraattisen osallistumisen: jokaisella on mahdollisuus kertoa asiansa ja tulla kuulluksi.

Kuva 3. Kulttuuriviljelykset tiedonkeruukaavake.

Kulttuuriviljelykset- tiedonkeruukaavake rakentuu kolmesta eri kasvuvaiheesta olevasta peltopalstasta.

- **Ruskeassa** mullospellossa ei kasva vielä mitään.
- **Vihreässä** pellossa olevat asiat alkavat olla oraalla, mutta vaativat edelleen erityistä huolenpitoa.
- **Keltaisessa** pellossa päästään puolestaan nauttimaan kypsän viljan antimista. Keskustelun kuluessa osallistujat voivat kirjoittaa omia ajatuksia peltoaukealle ja sijoittaa ne eri viljelyslohkoille sen mukaan, minne osallistujat itse kokevat niiden kuuluvan. Esimerkiksi jos asia oli sellainen, jota tulisi kunnassa kehittää, kirjattiin se ”vihreälle palstalle”. Puimalaan kirjataan ajatukset siitä, miten asioita edistetään verkostoitumalla ja kehitetään yhteistyössä (esim. naapurikuntien kanssa). Viljasäkkeihin voidaan kirjata konkreettisia toimenpiteitä esim. tapahtumista sekä konkreettisesta kulttuuri- ja taidetoiminnasta (kuntakohtaiset pilottihankkeet).

4.2.2 Keski-Pohjanmaan kuntien kulttuuristrategiapäivä - Kumahapuimala

Keski-Pohjanmaan Kumahapuimala -kulttuuristrategiapäivä järjestettiin Toholammilla 18.5.2022. Kulttuuristrategiapäivänä puimme maaliskuussa kunnissa järjestettyjen KUMAHA kuntalaisfoorumien satoa sekä aiemmin kuntien viranhaltioita saatua tietoa kuntien kulttuuripalveluiden järjestämisestä.

Kumahapuimalan tavoitteena oli rakentaa keskipohjalaiselle sellaisia kulttuuri- ja taidetoiminnan strategioita ja -ohjelmia, jotka jatkossa edesauttavat kuntien lakisääteistä tehtävää järjestää kaikille asukkaille yhdenvertaiset palvelut ja mahdollisuudet kulttuurihyvinvointiin, taiteiden kokemiseen sekä tekemiseen.

Keski-Pohjanmaan Kumahapuimalassa pyydettyjä puheenvuoroja päivän aiheista pitivät erityisasiantuntia Johanna Selkee Kuntaliitosta sekä taideasiantuntija Taina Laitinen Taiken kuntien kulttuuritoiminnan asiantuntijapalveluista.

Kulttuurin, taiteiden ja luovien alojen kehittämisessä sekä järjestämisessä on aina kysymys myös rahasta. Keski-Pohjanmaan liiton kautta on haettavana sekä EU-rahoitusta että kansallista rahoitusta maakuntaohjelman mukaiseen kehittämistoimintaan. Strategiapäivän lopuksi K-P:n liiton edustajat kertoivat, millaiseen kehittämis- ja kansainväliseen toimintaan kulttuuritoimijat voisivat rahoitusta hakea.

Edellä kuvatuista sekä muista toimenpiteistä ja kohtaamisista kertyneestä aineistoista KUMAHA-hankkeen projektipäällikkö kokosi Keskipohjalaisten kulttuuritoimijoiden strategiaideoita ja ajatuksia vuodelle 2030 – asiakirjan (Liite 2).

4.3 Taiteilijoiden työskentelymahdollisuudet ja kulttuurikentän tuotantoklusteri

Tavoite: Vahvistaa hankealueen taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia uudenlaisen kohtaamisrakenteiden ja verkostojen avulla.

Tavoite: Keski-Pohjanmaa kulttuurikentän tuotantoklusterin luominen maakunnan liiton, kuntien kulttuuritoimien, maakunnan kulttuurilaitosten, kolmannen sektorin kulttuuritoimijoiden, yksittäisten taiteilijoiden sekä kulttuuriyritysten sekä -matkailupalveluita tuottavien toimijoiden välille. Vahvistaa Keski-Pohjanmaan liiton koordinoivaa asiantuntijaroolia kulttuuripalvelujen ja -toiminnan kehittämisessä maakunnan alueella.

Kulttuurimaakunta -hankkeen tavoitteena oli lisätä alueen kuntien, järjestöjen sekä kulttuuritoimijoiden välistä yhteistyötä ja verkostoitumista. Verkostot edistävät hankesuunnitelman tavoitteiden toteutumista, joista tärkeimpiä oli edistää maakuntiemme kuntien kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin ja taiteen kokemuksiin sekä omiin luoviin elämyksiin (kulttuurihyvinvointi).

Toinen tärkeä tavoite oli luoda kulttuuri- ja taidetoimijoiden yhteinen tuotantoklusteri. Tuotantoklusteri (yhteenliittymä) mahdollistaisi palveluiden tuotteistamisen sekä edistäisi eri hankerahoitusten saamista maakuntaamme.

Kumaha-hanke vahvisti hankealueen taiteilijoiden (muusikot, tanssijat, kuvataiteilijat, kirjailijat jne.) sekä luovien alojen ammattilaisten näkyvyyttä, työskentelymahdollisuuksia sekä kuuli heidän tarpeitansa ja toiveita.

Nämä verkostot vahvistavat Keski-Pohjanmaan liiton koordinoivaa asiantuntijaroolia kulttuuripalvelujen ja -toiminnan kehittämisessä maakuntamme alueella.

4.3.2 Kulttuuripalvelujen tuottajien Kulttuurimakasiini

Kumaha -hanke ryhtyi kokoamaan Keski-Pohjanmaan Kulttuurimakasiinia, joka on eräänlainen kulttuuripalvelutarjotin ja verkosto. Se esittelee Keski-Pohjanmaalla toimivien taiteen, kulttuurin sekä luovien alojen ammattilaisten, harrastajien ja yhdistysten palveluita. Keski-Pohjanmaan Kulttuurimakasiinissa nämä ostopalvelut tuodaan tunnetuksi eri kanavia apuna käyttäen.

Kulttuurimakasiinilla vahvistetaan hankealueen taiteilijoiden (muusikot, tanssijat, kuvataiteilijat, kirjailijat jne.) ja luovien alojen ammattilaisten työskentelymahdollisuuksia heidän tarpeitaan ja toiveitaan kuunnellen.

- Kulttuurimakasiini/-palvelutarjotin on suunnattu erityisesti julkiselle puolelle alueen kuntiin, kaupunkeihin sekä hyvinvointialueen (Soite) palvelutuotannoille. Sisältöjen avulla ne tukevat ja järjestävät asukkaiden kulttuurihyvinvointia edistävää toimintaa.

- Kulttuurimakasiinin palvelutarjontaa voisivat hyödyntää omassa toiminnassaan myös muut toimijat, esim. eri tapahtumajärjestäjät sekä kulttuurimatkailua järjestävät yritykset.
- Kulttuurimakasiinissa voisi olla tarjolla esim. erilaisia osallistavia taidetyöpajoja, musiikki- ja konserttitarjontaa, tapahtumatuotantoon liittyvää osaamista (tuottajapalvelut, ääni- ja valotekniikkapalvelut), tanssiliike- ja kuvataideterapiaa sekä ikääntyvien kulttuurituokioiden sisältöjä. Näiden lisäksi mukana voi olla esityksiä sekä vierailukohteita ja opastettuja kierroksia kaikenikäisille.

Kulttuurimakasiiniin ilmoittautui kaikkiaan 20 toimijaa maakunnastamme.

Kulttuurimakasiinin kokoaminen jatkuu hankkeen jälkeenkin. On löydettävä vastuutaho, jolla on resursseja ylläpitää ko. kulttuuritarjontaa. Yksi ratkaisu olisi kansalliset kulttuurin ja taiteiden palvelualustat, joissa keskipohjalaiset toimijat olisivat myös mukana.

4.3.3 Kuntien KUMAHA-kulttuuripilotit

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän erityisavustus, Keski-Pohjanmaan liitolle (KUMAHA-hanke) mahdollisti kuntiin järjestettävät pilotit ja kokeilut. Näiden tavoitteena oli tunnistaa sekä palveluiden käyttäjien että palveluja käyttämättömien tarpeet ja odotukset ja tuottaa tämän mukaisia kulttuuripalveluita.

KUMAHA-hanke tarjosi kunnille kolmisenkymmentä erilaista työpajapilottia sekä musiikki- ja estraditaide-esitystä. Näiden sisältöinä oli mm. konsertteja lapsiperheille, mummuille ja vaareille, monipuolisia kulttuurihyvinvointityöpajoja, draaman ja teatteri-ilmaisun työpajoja, käsityöhön liittyviä työpajoja, kansantanssi- ja musiikkikonsertteja, kansantanssipajoja sekä Oman elämänsä supermalli – valokuvauksellinen työpaja.

Pilotit olivat tarjolla kuntiin loka-marraskuussa. Ajankohta oli varmasti haasteellinen, koska KUMAHA-kulttuuripilotteja toteutettiin vain kymmenkunta. Suurin este ja haaste niiden järjestämisessä oli pilottien järjestävien kuntien vähäiset resurssit sekä toisaalta palvelun tarjoajan ja vastaanottajan aikataulujen yhteen sovittaminen. Eri pilotit keräsivät yhteensä toistatuhatta osallistujaa. Suosituin piloteista oli koko perheen konsertit Keski-Pohjanmaan Kamariorkesterin kanssa. Pilottikonsertit järjestettiin lähinnä niihin kuntiin, joissa ei ole aiemmin kuultu kamariorkesteriamme. Reisjärvellä, Lestijärvellä, Perhossa, Kokkolan Ullavassa, Vetelissä ja Halsualla järjestetyissä konserteissa oli yhteensä 760 kuulijaa

4.3.4 Kulttuurihyvinvointi ja osallisuuden edistäminen sekä kulttuuripalveluseteli

Kunnille ja hyvinvointialueille on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 ja 7 §:ssä säädetty yhteistyövelvoite hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Hyvinvointialueiden toiminta alkoi hankkeen aikana ja aiheutti tarpeen nostaa kulttuurihyvinvoinnin edistämisen toimenpiteenä Kumahan toiminnassa merkittävään osaan.

Keski-Pohjanmaan kunnat kokivat kulttuurihyvinvoinnin suunnittelun, edistämisen ja koordinoimisen erittäin tärkeäksi Kumaha -hankkeen tehtäväksi. KUMAHA-hanke laati yhdessä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten kanssa Keski-Pohjanmaan kulttuurihyvinvointisuunnitelman, joka on hyväksyttävänä molempien hallinnoissa vuoden 2024 aikana.

KUMAHA-hanke ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite selvitti palvelusetelipilottitoimintaa, joka mahdollistaa ja tukee kiinnostuneita kulttuurin ja taiteiden ammattilaisia testaamaan omia valmiuksiaan toimia vammaisten parissa.

4.4 Elävän kulttuuriperinnön maakunnan brändi

Tavoite: Kirkastaa Keski-Pohjanmaan kulttuuribrändiä erityisesti elävän kulttuuriperinnön johtavana maakuntana.

Kumaha-hanke järjesti ensimmäisen Keski-Pohjanmaan kulttuurifoorumi teemalla Näköaloja kulttuurimaakunnastamme. Kulttuurifoorumi oli yksi toimenpide, jolla haluttiin kirkastaa Keski-Pohjanmaan brändiä kulttuurimaakuntana. Keski-Pohjanmaan kulttuurifoorumista on tarkoitus tehdä jokavuotinen keskipohjalaisten kulttuuri- ja taidetoiminnan ”super” tapahtuma.

Keski-Pohjanmaan kulttuurifoorumiin osallistuivat alueen kulttuurikentällä toimivat yhdistykset, taiteilijat, luovan alan yrittäjät, taidelaitokset, kulttuurihyvinvointia edistävät ja

järjestävät toimijat sekä kulttuurista kiinnostuneet maakuntamme päättäjät, toimijat ja asukkaat.

Kulttuurifoorumin pääteemoja olivat: Keski-Pohjanmaan liiton ja Kulttuuri- ja opetusministeriön rahoittaman alueellisen kehittämistehtävän, Kulttuurimaakunta-hankkeen (KUMAHA) järjestämän kulttuurifoorumin pääteemoina olivat: 1. Kulttuuri ja taide – aluekehittämisen luovana veturina, 2. Kulttuurista hyvinvointia – kulttuuri maakunnan, kuntien ja hyvinvointialueen palvelujen rakenteissa sekä 3. Elävä kulttuuriperintömme

Foorumi oli samalla KUMAHA-hankkeen päätösseminaari. Tilaisuuteen osallistui lähes sata maakuntamme kulttuurin ja taiteiden tekijää sekä niiden hedelmistä nauttivaa maakuntamme asukasta.

5. KUMAHA-HANKKEEN TULOKSET JA HYÖDYNNETTÄVYYS

5.1 KUMAHA-hankkeella oli viisi asetettua päätavoitetta:

- Rakentaa kulttuuri- ja taidetarjonnalle tuotantoklustereita, joka osaltaan takaavat sekä mahdollistavat kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin ja taiteen keinoin.
- Kehittää ja vahvistaa kuntien kulttuuritoiminnan laatua, henkilöstön osaamista, vaikuttavuutta sekä resurssien myönteisempää kehitystä.
- Vahvistaa hankealueen taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia uudenlaisen kohtaamisrakenteiden ja verkostojen avulla.
- Keski-Pohjanmaa kulttuurikentän tuotantoklusterin luominen maakunnan liiton, kuntien kulttuuritoimien, maakunnan kulttuurilaitosten, kolmannen sektorin kulttuuritoimijoiden, yksittäisten taiteilijoiden sekä -matkailupalveluita tuottavien toimijoiden välille. Vahvistaa Keski-Pohjanmaan liiton koordinoivaa asiantuntijaroolia kulttuuripalvelujen ja -toiminnan kehittämisessä maakunnan alueella.
- Kirkastaa Keski-Pohjanmaan kulttuuribrändiä erityisesti elävän kulttuuriperinnön johtavana maakuntana.

Suunnitelmallinen tiedonkeruu ja ohjelmatyö ovat kehittämistehtävä Kumaha-hankkeen näkyvimpiä tuloksia. Laajahko tiedonkeruu alueen kulttuurista ja taiteesta antaa hyvän pohjan kehittää kuntien ja koko kulttuurimaakuntamme toimintaa ja palveluja jatkossa.

Keski-Pohjanmaan kulttuuristrategia ja kulttuurihyvinvointisuunnitelma ovat KUMAHA-hankkeen keskeisimpiä tuloksia. Nämä auttavat kuntia toteuttamaan ja kehittämään lakisääteisiä palveluitaan. Kyseiset asiakirjat ovat myös tärkeitä kunnille, kun ne kehittävät ja toteuttavat omia lakisääteisiä kulttuuripalveluitaan.

5.2 Kulttuuristrategia

KUMAHA-hankkeen aikana laadittu Keski-Pohjanmaan kulttuuristrategialuonnos menee lausuntakierrokselle kuntiin ja eri kulttuuriverkostoihin sekä toimijoille. Kulttuuristrategia saatetaan maakuntavaltuuston päätettäväksi vuoden 2024 aikana.

Kulttuuristrategian tavoitteena on viestiä siitä, millainen olisi keskipohjalainen kulttuurin, taiteiden ja luovien alojen kulttuurimaakunta. vahva viesti siitä, Kulttuuristrategian tarkoituksena on ohjata maakunnan kulttuuritoiminnan kehittämistä.

Vuoteen 2030 suuntaavassa kulttuuristrategiassa kokoaa kaikki maakuntamme asukkaat, taide- ja kulttuuritoimijat sekä maakunnan päättäjät tavoittelemaan yhteistä päämäärää.

5.3 Maakunnallinen Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

KUMAHA-hankkeen tehtävänä oli edistää maakunnan kaikkien asukkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä saatavuutta luovaan ilmaisuun, toimintaan, taiteen tekemiseen ja kokemiseen – kulttuurihyvinvointiin. Kumaha-hanke laati yhdessä Keski-Pohjanmaan liiton, hyvinvointialue Soiten, ja kuntien yhteisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman.

Suunnitelmassa käsitellään Keski-Pohjanmaan maakunnan, siihen kuuluvien kuntien ja hyvinvointialue Soiten toimintaa kulttuurihyvinvoinnin alalla.

Kulttuurihyvinvointi on hyvinvointia, joka syntyy kulttuurisessa yhteydessä. (THL) Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan jaettua kokemusta siitä, että kulttuuri ja taide lisäävät hyvinvointia ja ovat yhteydessä terveyteen. Kulttuurihyvinvointipalvelut taas ovat asiakas- ja tarvelähtöisiä, matalan kynnyksen räätälöitäviä palveluita, joilla on terveyttä ja hyvinvointia edistäviä tavoitteita.

Kulttuurihyvinvointisuunnitelman on koottu näkemyksiä taiteen, kulttuurin ja hyvinvointityön ammattilaisilta Keski-Pohjanmaalla. Laadittu suunnitelma menee hyväksyttäväksi Keski-Pohjanmaan liiton ja Soiten hallintoihin kevään 2024 aikana.

5.4 Lastenkulttuurikeskus Lykyn toiminnan vakiinnuttaminen

Lastenkulttuurikeskus Lykky on Keski-Pohjanmaan alueella toimiva lastenkulttuuriin erikoistunut verkosto, jonka toiminnan keskiössä on elävä kulttuuriperintö. Kulttuuri on yhteisön yhteisiä arvoja edistävä voima, joka yksilötasolla antaa väylän oman identiteetin

rakentamiseen ja vahvistamiseen. Lykyn toiminnan keskeinen lähtökohta on, että taiteen ja kulttuurin tulee olla kaikkien saavutettavissa, asuinpaikasta ja varallisuudesta riippumatta.

Lykky keskittää toimintansa pääasiallisesti kouluihin ja varhaiskasvatukseen. Näin kulttuuritarjonnan pariin saadaan kaikki lapset ja nuoret taustoista riippumatta. Toiminta koostuu taiteen ja kulttuurin ammattilaisten vetämistä monipuolisista ja osallistavista työpajoista. Lisäksi Lykky on tuottanut alueelle myös useita Koulu- ja päiväkotikonsertteja ja osallistunut alueella järjestettäviin kulttuuritapahtumiin. Lykky on myös pyrkinyt edistämään kulttuurikasvatussuunnitelmien rakentamista toimialueensa kunnissa ja siten koordinoimaan ja tukemaan lastenkulttuurin tarjontaa alueella.

Lastenkulttuurikeskus Lykky oli Kumahan yhteistyökumppani, jonka toimintaa sekä toimintaedellytyksiä hanke edisti. Kumaha-hankkeelle oli palkattuna osa-aikainen lastenkulttuuriverkostokehittäjä (30 %) ajalla 1.2.-30.6.2022. Lastenkulttuuriverkostokehittäjä kehitti maakunnallisen lastenkulttuuriverkoston ja kuntien välistä yhteistyötä, että Lastenkulttuurikeskus Lykyn toiminta sekä rahoitukselliset rakenteet vakiintuivat.

Lastenkulttuurikeskus Lykyn toiminta on nykyisin (2024) vakiintunut alueen kuntien yhteistyönä ja rahoittamana toiminta niin, että Kaustisen kunta toimii isäntäkunta. Lykky on päässyt myös valtionavun piiriin.

Pilottitoiminnan tuloksena Soite on voinut kehittää ja ottaa vammaispalveluihin mukaan taide- ja kulttuurisisältöjä. Toivottavasti tämän pilotin kokemusten rohkaisemana palveluseteli tulee käyttöön tulevaisuudessa vammaispalveluissa sekä myös muissa hyvinvointialueen sote-palveluissa niin, että kulttuuri ja taide koetaan tärkeänä osana ihmisen kokonaisvaltaisessa kohtaamisesta sekä tärkeänä osana päivittäisessä hoivan- ja hoitotyön tekemisessä!

6. VIESTINNÄN TOTEUTUMINEN JA TULOKSET

Kehittämistehtävän viestintää on toteutettu niin verkossa kuin perinteisessä mediassa. Pääpaino on kuitenkin ollut sisäisessä viestinnässä kuntien suuntaan sekä tapahtumissa.

Kumaha -hankkeesta on uutisoitu paikallismediassa useaan kertaan ja lisäksi siitä on tiedotettu Keski-Pohjanmaan liiton nettisivuilla ja uutiskirjeessä pariin otteeseen. Hankkeelle ei luotu omaa uutiskirjettä, vaan on hyödynnetty Keski-Pohjanmaan liiton yleistä uutiskirjettä. Kumaha kehittämistehtävällä oli oma verkkosivusto Keski-

Pohjanmaan liiton sivuston yhteydessä. Lisäksi on hyödynnetty Keski-Pohjanmaan liiton sosiaalisen median viestintäkanavia hankkeesta tiedottamiseen.

Kunnille kohdistettu viestintä tehtiin pääasiassa sähköpostin, Teams-kanavan ja yhteisten kokousten avulla. Hankkeen viestintä onnistui kohtalaisesti. Koska Keski-Pohjanmaan alueen kunnat ovat pieniä ja organisaatiot ohuita, oli viestinnän kohderyhmäkin erittäin pieni. Sen vuoksi suora viestintä esim. tapaamisten ja sähköpostin välityksellä oli toimivinta.

KUMAHA-hankkeessa tehty pohjatyö mahdollistaa tulevaisuudessa kuitenkin vaikuttavamman viestinnän muille kohderyhmille kuin kuntien viranhaltijoille ja luottamushenkilöille. Esimerkiksi kaikkien alueen kuntien kulttuurityötä ja maakunnan kulttuuritarjontaa kokoava nettisivusto.

7. KUMAHAN TAVOITTEIDEN EDISTÄMINEN HANKKEEN JÄLKEEN

Keski-Pohjanmaan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä edistää kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimenpanosta 75672021). Keski-Pohjanmaan liitto toimii jäsenkuntiensa tukena ja edunvalvojana myös kulttuurisasioissa. Kulttuurimaakunta-hankkeen tuloksia hyödynnetään sekä alkaneita toimenpiteiden suorittamista jatketaan. Liiton tavoitteena on tulevaisuudessa olla entistäkin vahvemmin kuntien ja maakunnan kulttuuritoimijoiden tukena.

Kuntien kulttuuritoiminnasta säädetään lailla. Kuntien tulee tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen. Se vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä ja luo edellytyksiä elinvoiman kehittymiselle.

Keski-Pohjanmaan alueen kunnat ovat pieniä. Tästä johtuva resurssipula vaikuttaa kuntien kulttuurityön vaikuttavuuteen. Vaikka avainhenkilö kunnassa olisikin kiinnostunut kulttuuriasioiden edistämisestä, ei hänellä välttämättä riitä aikaa perehtyä asiaan oman toimensa ohessa. Uuteen henkilöstöresurssiin ei myöskään välttämättä ole varaa, jolloin asiaan ei tartuta. Kulttuurin rahatilanne on myös iso kynnys niiden kulttuurilain edellyttämien tehtävien toteuttamisessa.

KUMAHA-hankeen myötä rakennetut verkostot ja niissä mukana olevat kolmannen sektorin toimijat sekä KUMAHA-hankkeen toimintamalleja edelleen kehittämällä voidaan saada apua tulevaisuudessa kuntien kulttuuripalvelujen järjestämisessä.

Keski-Pohjanmaan KUMAHA-hankkeen tulosten hyödyntämisen kannalta olennaista on se, lähtevätkö kunnat edistämään kulttuuritehtäviään kulttuuristrategian ja kulttuurihyvinvointisuunnitelman määrittelemillä tavoilla. Jos asiaan tartutaan ja

esimerkiksi seutukunnallisena yhteistyönä palkataan yhteinen kulttuurituottaja kuntien työn tueksi, voi työ jatkua hyvinkin sujuvasti.

8. LOPPUYHTEENVETO

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Keski-Pohjanmaan KUMAHA-hanke onnistui vallitseviin olosuhteisiin nähden kohtalaisesti, myös koronapandemiasta huolimatta.

Kunnat olisivat voineet olla painokkaammin mukana KUMAHA-hankkeessa, mutta kuntien pienestä koosta johtuva resurssipula vei yhteistyöltä aktiivisen yhteistyökumppanuuden mahdollisuuden. Pienen maakunnan, pienten kuntien kulttuurin ja taiteen tekijöiden sekä ammattilaisten vähyys teki toiminnan järjestämisen hyvin haasteelliseksi. Kokkolassa olevilla kulttuuritoimijoilla ei välttämättä ole halukkuutta tai mahdollisuutta tuottaa palveluitaan myös maakunnan pieniin kuntiin.

Toisaalta kaikista haasteista huolimatta, kunnissa tiedostetaan vahvasti miksi kulttuuri ja taide ovat niille arvokasta ja tarpeellista.

Tulevaisuudessa kulttuurilla ja taiteella on erityinen tehtävä toimia maakuntamme yhteisenä voimavarana, lisätä hyvinvointia ja yhteistä ymmärrystä, tarjota reittejä tulevaisuuteen.

Tulevaisuudessa kokoamme entistäkin paremmin kaikki maakunnan asukkaat, taide- ja kulttuuritoimijat sekä maakunnan päättäjät tavoittelemaan yhteistä päämäärää. Keski-Pohjanmaalla ja sen kuntien kulttuurin ydinajatus on nostaa esiin tapa tehdä asioita yhdessä, ei ohjata ja tarkkailla toimintaa ylhäältä käsin.

Ihmisten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kulkevat toiminnan kehyksinä maakunta- ja kuntastrategioissa määritellyllä tavalla, samoin muut hyvinvointi- ja elinvoimaohjelmien tavoitteet ja toimintatavat. Niissä huomioidaan myös K-P:n hyvinvointialueen strategiset tavoitteet terveyden edistämässä, esimerkiksi kulttuurihyvinvoinnin osalta.

Tulevaisuudessa toiminnallamme on merkittävä yhteys niin maakunnan kuin kuntien aluesuunnitteluun, kuin myös elin- ja asumisympäristöjen suunnitteluun.

LIITE 1

Kysely hankkeeseen osallistuvien kuntien kulttuuri-/sivistyspalveluille kulttuuritoiminnan, taiteiden ja luovien alojen nykytilanteesta sekä kehittämistarpeista.

Kooste kuntien vastauksista:

1. Toteutuvatko asukkaiden oikeudet osallistua, harrastaa, tuottaa kulttuuria ja taidetta sekä kulttuuriperintöä tasaveroisesti?

Kaustinen:

Toteutuvat jossain määrin. Kunnassa on monipuolinen kattaus kulttuurin ja taiteen tarjonnasta ja mahdollisuuksista osallistua itse niiden tekemiseen, mutta toki osaltaan joidenkin kuntalaisten ja perheiden tilanne voi olla sellainen, ettei ole kokemusta tasaveroisuudesta. Matalan kynnyksen osallistumisen edistäminen on eo. tarjontaa tekevien yhteisöjen ja myös kunnan toiminnassa olennaisesti johtolankana. Ihan kaikkien kulttuurin muotojen tarjonta ei myöskään pienellä paikkakunnalla toteudu eikä ole myöskään mahdollista.

Kinnula:

Mielestäni kyllä toteutuvat, enemmän asia on henkilöistä riippuvainen.

Kokkola:

Saavutettavuus ja sen parantaminen on suunnitelmiin kirjattu tavoite. Esim. maantiede ja välimatkat vaikeuttavat tavoitteen saavuttamista.

Kruunupyö:

Mielestäni kyllä mutta aina voi asioita parantaa. Meillä on mm. Kaikukortti käytössä kunnan kulttuuri toiminnassa.

Lestijärvi:

Edullisia taideharrastuksia löytyy monipuolisesti.

Perho:

Eivät toteudu tasavertaisesti koska etäisyydet syrjäkyliltä ovat pitkiä keskustaana, muuten kyllä toteutuvat pääsääntöisesti.

Reisjärvi:

Osallistujan mielenkiinnon mukaan varsin hyvät mahdollisuudet harrastaa.

Toholampi:

Tasaveroisuuteen pyritään, mutta tosiasiasa se ei toteudu mm. sivukylillä.

Veteli:

Kansalaisopisto, yhdistykset (Musiikinystävät ry, Vetelin Martat, Kuvataideyhdistys) ja koulujen kerhotoiminta mahdollistavat monipuolisia harrastamisen mahdollisuuksia.

4.1.2 Entä löytykö kunnasta kulttuurikasvatussuunnitelma?

Kaustinen:

Musiikkikasvatuksen suunnitelmat eri ikävuosille vauvasta aikuisuuteen ovat vanhastaan, lasten kulttuurikeskus Uulun avustuksella on tekeillä kulttuurikasvatussuunnitelma, jonka toteutus tässä vaiheessa painottuu lapsiin ja nuoriin; siinä seuraava askel otetaan tammikuussa 2022 ja sen pitäisi olla toteuttamisen pohjaksi työstettynä keväällä 2022.

Kinnula:

Varsinainen kulttuurikasvatussuunnitelma puuttunee? Kansalaisopisto järjestää taiteen perusopetuksen.

Kokkola:
Kyllä

Kruunupyy:
Kunnasta löytyy jo ennestään kulttuurikasvatussuunnitelma ja sitä ollaan parhaillaan uusimassa.

Lestijärvi:
Kulttuurikasvatussuunnitelma valmistuu kevään 2022 aikana.

Perho:
Kulttuurikasvatussuunnitelma on tekeillä.

Reisjärvi:
Ei ole.

Toholampi:
On tekeillä.

Veteli:
Valmistuu tammikuussa 2022, viimeistelyä vaille valmis.

4.1.3 Mikä toteutuu ja mikä ei? Millaisia toimenpiteitä toteutumisen edellyttäisi?

Kaustinen:
Kaikenlainen musiikki kansanmusiikin lisäksi, tanssi ja kansantanssi sekä aineettoman kulttuuriperinnön laaja-alainen edistäminen, käsillä tekeminen toteutuvat laaja-alaisesti ja hyvin. Esim. kuvataide, sanataide, esittävät taiteet toteutuvat jossain määrin, mutta tarjonta ja tekeminen voisi olla laajempaa. Esimerkkinä puuttuvista aloista sirkustaide.

Kinnula:
Tilastoita en osaa sanoa, mutta varsinaista kulttuurityöntekijää ei ole, uuden hallintosäännön mukaan kirjastotoimenjohtaja vastaa näistä (oman toimensa ohella?)

Kokkola:
Taloudellisen tasa-arvon toteutuminen on lähempänä mm. Kaikukortti-palvelun avulla. Alueellisen tasa-arvon toteutuminen edellyttäisi panostuksia julkisen liikenteen tai kulttuurin lähipalvelujen kehittämiseen.

Perho:
Kansalaisopiston taidepiiri sekä musiikin harrastepiirit toimivat keskustassa mutta ei syrjäkylillä. Kirjastossa on kaikille tasavertaisesti esillä vaihtuvia näyttelyitä sekä tarjolla erilaisia tapahtumia, mm. konsertteja. Toteuttamiseen tarvittaisiin enemmän kulttuuritarjontaa myös syrjäkylille, jotka vaatisivat nykyistä enemmän henkilöresursseja sekä myös rahaa että esim. Kirjastoauto voisi kiertää kylillä ja tiloja sekä työntekijöitä olisi myös enemmän.

Toholampi:
Kulttuuritilaisuudet järjestetään pääasiassa keskustassa. Kulttuuria voi harrastaa myös sivukylillä kansalaisopiston ryhmissä. Myös ilmaistapahtumia järjestetään, kuten kesän torisoitot.

Veteli:
Varmasti tekemistä edelleen on esim. eri toiminnoista tiedottamisessa sekä monipuolistamisessa; yhteistyö em. järjestäjien kanssa on tärkeää. Kuntalaiskyselyt olisivat tärkeitä – ylipäättään kuntalaisten osallistaminen, jotta kysyntä ja tarjonta kohtaisivat! Lasten Kulttuurikeskus Lykky on tärkeä yhteistyökumppani kulttuurin tekemisessä esi- ja perusopetuksessa kuin varhaiskasvatuksessa. Taidekartanoon liittyvillä hankkeilla saataisiin puhtia koko taidetalon toimintaan ja ympärivuotiseen toimintaan harrastajille. Unesco ja kaustislainen viulunsoitto ovat alueelle tärkeitä!

4.1.4 Minkä verran kunnassa panostetaan tällä hetkellä kulttuuriin, ihmisten mahdollisuuteen olla mukana luovassa toiminnassa ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen? Jos panostetaan, niin mihin, miten ja kuinka paljon?

Kaustinen:

Panostus kunnassa on lähinnä avustusten – pienten ja isojen – jakamista kunnan taholta sekä yhteisöjen toiminnan arvostamista ja sen merkityksellisyyden tunnustamista.

Kinnula:

Rahallinen panostus tällä hetkellä n. 4000 euroa / vuosi kaikkienensa. Kaikilla on mahdollisuus luovaan toimintaan jne oman kiinnostuksen ja tarjonnan mukaan (kansalaisopisto, kirjasto, yleensä sivistystoimi, muut toimijat (Muttiteatteri, kesäteatteri). Kansalaisopisto on saanut valtionavustusta opintotieteen käyttöön, joka tasa-arvoistaa osallistumista tarjotaan.

Kokkola:

Kaupungin nettopanostus kulttuuriin (kulttuuripalvelut, kirjasto, museo) on vuonna 2021 noin 7,7 miljoonaa euroa.

Kruunupyö:

Kunnan vapaa-aika puoli järjestää vuosittain yksittäisiä kulttuuritapahtumia kuten teatterireissuja ja taidetyöpajoja. Kansalaisopisto järjestää paljon erilaisia kursseja taiteeseen, musisointiin ja käsitöihin liittyen. Kirjasto puolestaan tarjoaa laajan skaalan kulttuuri luettavaa, ja heillä on myös ollut erilaisia tapahtumia kuten taidenäyttelyitä ja ”antikrundor”. Totta kai aina voisi panostaa enemmän.

Lestijärvi:

Kulttuuriin ja luovaan toiminnan ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen panostetaan vaatimattomasti, kulttuurin budjetti on pieni, mutta sillä mitä tehdään, on hyvä vaikuttavuus, esim. teatterimatkat ennen koronaan olivat suosittuja. Taiteen tekemisen edistämiseen on panostettu vaatimattomasti, yksi apuraha 1000 € kaunokirjallisen teoksen avustukseen.

Perho:

Lähinnä Perho-viikon tapahtumien järjestämiseksi on ollut laajasti tarjolla mahdollisuuksia osallistua viikon sisällöntuottamiseksi sekä myös toteuttajiksi. Taloudellista tukea on saatu lähinnä mainostamiseen, työ on ollut talkootyötä. Markkinointikulut Perho-viikon tapahtumiin n. 1500 € sekä esiintyjien palkkiot ym. Kunta maksanut, kuluja n. 7–8000 euroa.

Reisjärvi:

Kunta tarjoaa puitteet, kunnan toiminta rajallisten resurssien mukaisesti. Kunta järjestää tilaisuuksia, esim. vuosittain Reisjärvi-päivät kulttuuriohjelmistoinen. Yhdistysten omaa tarjontaa, esim. harrastajateatteri.

Toholampi:

Toholampi panostaa kulttuuriin melko lailla verrattuna moneen samaan kokoiseen kuntaan. Kunnalla on kulttuuribudjetti, jonka pääkohtia ovat kulttuuritilaisuuksien järjestäminen, Kulttuurisalin ylläpito ja yhdistysten avustaminen. Lisäksi kunta satsaa kulttuurin ylläpitämällä kirjastoa ja kansalaisopistoa, järjestämällä taiteen perusopetusta musiikissa ja kuvataiteissa, koulujen kerhoja sekä Harrastamisen Suomen mallin ryhmiä.

Veteli:

Perhonjokilaakson Kansalaisopisto n. 45 000 €, K-P:n Konservatorio n. 26 000 €, kulttuuritoimi 11 000 € (avustukset kyläkirjastot 2 000 €, avustukset yhteisöille 4 000 €), Taidekartano (ylläpito n. 20 000 €/vuosi, sis. näyttelyjen kesätyöntekijät), kirjastotoimi, Vetelin Poikakuoro (kerhotoimintarahoista ohjaus), koulujen kerhotoiminta n. 7 000 € vuosittain (sisältää muutakin kuin kulttuurikerhoja)

4.1.5 Uskotteko, että kuntanne voi lisätä taloudellista panosta?

Kaustinen:

Kunnan tässä taloudellisessa tilanteessa taloudellisen panostuksen lisääminen tuntuu vaikealta.

Kinnula:
Iso kysymysmerkki, hankerahoitukset?

Kokkola:
Merkittävä panostuksen kasvu lähivuosina ei näytä todennäköiseltä.

Lestijärvi:
Tulevaisuudessa tullaan panostamaan kulttuuritoimen rahoitukseen, mutta tällä hetkellä se ei ole mahdollista.

Perho:
En usko tällä hetkellä siihen kiristyneen taloudellisen tilanteen vuoksi.

Reisjärvi:
Tällä hetkellä taloudellista panostusta ei voida kasvattaa.

Toholampi:
Tarkoitus on vielä lisätä taloudellista panosta toteuttamalla kulttuurikasvatussuunnitelmaa.

Veteli:
Uskon, asiasta on keskusteltu mm. sivistyslautakunnassa ja teaviisari?

4.1.6 Onko kunnassa valmiuksia yhteistyöhön muiden kuntien ja toimijoiden kanssa, jotta laki toteutuisi? Entä rakenteiden valmius?

Kaustinen:
Henkinen valmius on, en näe rakenteissa esteitä yhteistyölle.

Kinnula:
Yhteistyöhön on ainakin halukkuutta, rakenteet tällä hetkellä ”ohuet”.

Kokkola:
Kaupungilla on valmiutta yhteistyöhön, jos se on koordinoitua ja selkeästi vastustettua.
Kaupungin organisaation rakenteet eivät estä yhteistyötä.

Kruunupyö:
Vaikea sanoa.

Lestijärvi:
Yhteistyötä tehdään paikallisten yhdistysten ja Suomenselän kansalaisopiston kanssa sekä Kaustisen seutukunnan ja Perhon kuntien kanssa järjestetään vuosittain lasten ja nuorten piirustuskilpailu.
Suhtaudumme yhteistyöhön myönteisesti, oman kunnan henkilöstö- ja taloudelliset resurssit ovat rajatut, joten yhteistyöstä on ollut apua tähänkin mennessä.

Perho:
Kyllä, ehdottomasti jos löytyy tekijöitä.

Reisjärvi:
Kuntien välinen yhteistyö tuo synergiaetuja ja tehostaa resurssien käyttöä. Kaikkea ei kannata tehdä itse ja yksin.

Toholampi:
Kunta tekee yhteistyötä muiden kuntien, julkisyhteisöjen ja yhdistysten kanssa.

Veteli:
Kunnassamme on valmiutta yhteistyölle. Teemme mielellämme yhteistyötä alueellisesti kulttuurin hyväksi.

4.1.7 Näettekö tarpeelliseksi kehittää maakunnallisia kulttuuriverkostoja? Millaisia maakunnallisia kulttuuritoimintaverkostoja näette tarpeellisiksi?

Kaustinen:

Toimijoiden moninaisuuden kartoittamiseksi sekä heidän välisen keskustelunsa mahdollistamiseksi verkostot olisivat paikallaan.

Kokkola:

Kannatamme verkostoja. Esim. kulttuuripalvelujen ja -toiminnan alueellinen, kuntarajat ylittävä suunnittelu sekä mahd. palvelujenostorengas ovat esimerkkejä verkostomahdollisuuksista - maakunnallisesti palvelevien kulttuurilaitosten rahoitusvastuu on isäntäkunnalla. Palvelujen turvaamiseksi on jatkossa ehkä verkostoiduttava maakunnan tasoisesti taidelaitosten taakse.

Kruunupyö:

Pohjanmaan kuntien kulttuurivastaavat tapaavat vuosittain keskustelemaan kulttuurista ja verkostoitu. Samanlainen tapamaaninen Keski-Pohjanmaan kuntien kulttuurivastaavien kanssa olisi mukava.

Lestijärvi:

Maakunnallisia kulttuuriverkostoja tarvitaan, emme osaa tarkemmin sanoa minkälaisia, mutta meiltä selkeästi puuttuu henkilö, joka keskittyisi nimenomaa kulttuuriin sekä taloudelliset resurssit.

Perho:

Keski-Pohjanmaan alueen kulttuuritoimijoiden verkosto.

Reisjärvi:

Maakunnallinen verkosto tuo monipuolisuutta ja vähentää kunnan omaa resurssitarvetta.

Veteli:

Alusta, josta löytyisi mm. alueen esiintyvät ryhmät, kokoonpanot esiintymispalkkioineen yms. olisi tärkeää. Verkostoilla tehtäisiin näkyväksi koko kulttuurimaakuntaa ja rakennettaisiin yhteisiä hankkeita, luotaisiin yhdessä uutta.

4.1.8 Näettekö kulttuuriperintötematiikan tärkeänä ja merkityksellisenä kunnallenne?

Kaustinen:

Erittäin tärkeänä ja merkityksellisenä.

Kinnula:

Ehdottomasti kyllä, koska uudessa kunnan strategiassa oman kulttuuriperinnön esiintuominen ja siihen liittyvät asiat ovat yksi strategian painopistealue.

Kokkola:

Kulttuuriperintötematiikka on keskeisessä roolissa kaupungin kulttuuritoiminnassa.

Kruunupyö:

Kyllä.

Lestijärvi:

Kyllä näemme tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Merkittäviä kohteita Discoland, Jukola (sotainvalidien kesäkotit), Kotiseutumuseo ja historialliset kohteet (mm. peurankuopat, tervanpoltto, sota-ajan kohteet). Edesmennyt Discoland sekä Jukola tuovat yhä vuosittain erityisesti kesävierailijoita Lestille, muistelemaan aikaisempia aikoja. Jukolaa kunta vuokraa mm. kesäkahvilatoimintaan, pihapiirin tiloissa voisi myydä taide- ja käsityötuotteita. Discolandin historian ympärille on mahdollista rakentaa monenlaista, historiallisen Discolandissa kävijöiden kertomuksista on tulossa (Noora Nyberg), kesänäytelmän voisi tehdä niiden perusteella, juttua riittäisi moneksi kesäksi, niin paljon kommelluksia on tapahtunut. Historiallisia kohteita ollaan aikeissa tuoda esille, kirjoittaa ylös tarinoita ja tehdä niistä kulttuurihistoriallisia matkailukohteita.

Perho:

Kyllä näen.

Reisjärvi:

On tärkeää, kotiseutuyhdistys toteuttajana kunnassa.

Toholampi:

Ilman muuta erittäin tärkeää. Toteutus on pääasiassa yhdistysten varassa. Vuonna 2021 tehtiin kulttuuriteko, kun taltioitiin kolme yli tunnin mittaista Toholammin merkkihenkilö -hautausmaakävelyä. Oppaana toimi Erkki Kujala. Videot tekstitetään ja laitetaan kunnan sivuille.

Veteli:

KP – kulttuurimaakunta, Unesco, Kaustisen festarit, Näppärit, Ottoset, Viskurit, käden taidot: maakunnan yhteinen kulttuuri-ikkuna - johon olisi hyvä yhdistää ympäröivää luontoa, mikä yhdessä kulttuurin kanssa toisi mahdollisuuksia uudenlaiseen matkailuun.

4.1.9 Oletteko tehneet kulttuuritoiminnan osalta yhteistyötä muiden kuntien, liittojen ja/tai taidelaitosten yms. kolmannen sektorin kanssa? (taiteen ja kulttuurin ammattilaiset)

Kaustinen:

Vain yksittäisissä tilanteissa.

Kinnula:

Jonkun verran; yksittäiset tapahtumat, näyttelyt.

Kruunupyö:

Yhteistyötä kulttuurin parissa on tehty muiden kuntien kanssa. Kokkolan kaupungin kanssa järjestämme vuosittain yhteisiä teatterireissuja Wasa teatteriin. Yhdistysten kanssa on järjestetty mm. aika matkoja alakouluikäisille. Miellä on myös ollut eri taitelijoiden näyttelyitä Kunnantalolla.

Lestijärvi:

K.H. Renlundin museon, Suomenselän kansalaisopiston ja Kaustisen seutukunnan kuntien kanssa

Perho:

Lähinnä kirjastojen Eepos-kimpan (22 kuntaa) kanssa yhteistyössä erilaisia tapahtumia järjestetty, mm. Kirjailijavierailuita. K.H. Renlundin museon kanssa kirjasto on järjestänyt näyttelyitä, työpajoja ja luentoja. Perho-viikon tapahtuminen järjestelyissä on ollut mukana joidenkin muidenkin kuntien kolmannen sektorin toimijoita, mm. Kuvataideyhdistys, eläkeläiset ym.

Reisjärvi:

On.

Toholampi:

Kaikki yleinen kulttuuritoiminta tehdään yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Veteli:

Veteliläisten yhdistys kanssa pääsääntöisesti, mutta lisäksi myös Kokkolan kaupunginteatterin ja muutaman muun teatterin kanssa, Tallarin ja konservatorion kanssa. Kirjaston kanssa mm. näyttelytoimintaa, avoimia kirjailijavierailuja.

4.1.10 Onko kuntastrategia? Onko kulttuuri, taide ja luovat alat huomioitu millä tavoin strategiassa?

Kaustinen:

On ja on huomioitu, sen edellyttämät suunnitelmat ovat keskeneräisiä.

Kinnula:

On, huomioitu aikaisemmin mainitun mukaisesti.

Kokkola:

Strategia on ja sen alla sivistyspalvelujen kehittämissuunnitelma. Kulttuuripalvelut ja -toiminta on huomioitu asiakirjoissa.

Kruunupyy:

On kuntastrategia, jossa kulttuuri on osittain mukana.

Lestijärvi:

Kuntastrategia on valmisteilla kevään 2022 aikana. Discolandin brändin jatkojalostaminen tulee olemaan osana kuntastrategiaa.

Perho:

On huomioitu kirjaston tehtävät sekä kulttuuritoiminnan tehtävät lain mukaisesti.

Reisjärvi:

Strategisena tavoitteena on kulttuurin merkityksen vahvistaminen ja harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen kaikenikäisille kuntalaisille. Lähipalveluja ovat myös kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut, jotka varmistavat kuntalaisten henkisen ja fyysisen viihtyvyyden. Toimenpidetavoitteena on hyvinvointia tukeva toiminta ja kulttuuritarjonta. Kuntalaisten henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin lisääminen – hyvinvoiva ja terveempi kuntalainen. Toimenpiteenä: Kunta varmistaa, että kunnan palvelutarjonta on riittävää ja oikeasuuntaista kaikenikäisille kuntalaisille ja että ikääntyneistä kuntalaisista pidetään huolta.

Toholampi:

On, uusi päivitys on valmistumassa. Kulttuuripalvelut on huomioitu siinä.

Veteli:

Kuntastrategia on, jossa huomioitu mm. Taidekartano.

4.1.11 Onko kunnassanne kansalaisopiston kurssitarjonnassa löydettävissä taide- ja kulttuuritarjontaa?

Kaustinen:

On, erityisesti musiikkiin painottuen, mutta myös laaja-alaisemmin.

Kinnula:

Kyllä: taiteen perusopetus, musiikki, teatteri.

Kokkola:

Kyllä (Kokkolan seudun opisto)

Kruunupyy:

Kyllä.

Lestijärvi:

Löytyy, mm. posliinimaalaus, keramiikka, erilaiset käsityöt, karaoke, yksinlaulu, bändi, harmonikka- ja soitinryhmä, nuotiokitara/sähköbasso ja taiteen perusopetus.

Perho:

Taidepiirejä on lapsille ja aikuisille sekä musiikin eri alojen kurseja.

Toholampi:

On aika paljon.

Veteli:

Kyllä!

4.1.12 Millaisia tiloja taiteella ja kulttuurilla on kunnassanne käytössä?

Kaustinen:

Kansantaiteenkeskus, Pelimannitalo, koulujen toimitilat, nuorisoseurojen tilat, kyläyhdistysten tilat jne.

Kinnula:

Kinnulan seurojen talo (Kinnulatalo), kirjasto, koulukeskuksen sali, Taidekulma, kansalaisopiston ”Meijän tila”, Muholassa monitoimitalo.

Kokkola:

Oppilaitoksia, konserttisaleja, näyttelytiloja.

Kruunupyö:

Monipuolisia tiloja löytyy ilmaiseksi sekä pientä maksua vastaan.

Lestijärvi:

Näyttelytiloja kirjastossa ja koululla. Harrastetiloja löytyy kirjastosta, koululta ja vanhasta pappilasta (seurakunnan omistama). Ja vielä ollut bänditila käytössä luonnontuoteasemalla, josta tulee siirtymään yhdistysten tiloihin.

Perho:

Kirjaston oheistoimintatila Sinisiipi toimii kunnan näyttelytilana sekä myös pienimuotoisten tapahtumien paikkana. Kirjastosalissa on järjestetty konsertteja ja muita tapahtumia runsaasti. Perhon sali Lukion rakennuksessa tarjoaa myös hyvät tilat luennoille ja konserteille. Perhon Seurojentalo on myös toiminnassa, siellä on isot ja siistit tilat monipuoliselle kulttuuritarjonnalle.

Reisjärvi:

On.

Toholampi:

Koulujen luokat, kirjaston monitoimitila, kunnantalo, kulttuurisali ja tarvittaessa urheiluhalli. Yhdistysten tilat, mm. Pajamäki, Jussinpirtti. Lampisuoja kesäisin.

Veteli:

Taidekartano, nuorisoseurojen talot, srk-talo, koulut.

4.1.13 Onko kunnassanne ammattitaiteilijoita?

Kaustinen:

On

Kinnula:

Taidemaalari, naivistit Anna-Liisa Hakkarainen (asuu tällä hetkellä Jyväskylässä, ateljee Kissankulma Kinnulassa, (kesä)kinnunen; Harri Pekkarinen (muusikko, omistaa studio Peragrammarin).

Kokkola:

Kyllä

Kruunupyö:

Kyllä

Lestijärvi:

Tällä hetkellä ei ole.

Perho:

Ei ole.

Reisjärvi:

On.

Toholampi:
Pari kuvataiteilijaa, kuosisuunnittelija ja hopeaseppä.
Veteli:
Aimo Vähäkainu, Jari Eklund

4.1.14 Millaista elävää kulttuuriperintöä kunnassanne on? Miten elävä kulttuuriperintö ilmenee kunnassanne? Mistä kuntanne on ylpeä?

Kautinen:
Vaikka mistä: monipuolisesta kulttuuriperinnöstä, sen luomasta kunta brändistä ja vahvoista yhteisöistä, jotka tekevät laaja-alaista kulttuurityötä.

Kinnula:
Liikanimiperinne (költnimet); resupukkiperinne (vuosittain valitaan ”vuoden pukki, julkistus joulun avauksessa, nyt 26.11.); museo; Kinnulan kesä (ent. Kinnula-päivät). Täällä asuvista ihmisistä, luonnosta, liikanimistä, resupukeista, joustavuudesta toiminnassa, hyvistä lähipalveluista, koulumaailmasta (oma lukio), oma uimahalli, omatoimikirjasto....

Kokkola:
Neristan, KHR museo, ETT-historian harrastustoimintaa, kotiseutuyhdistyksiä, kansanmusiikin koulutusta. Historiastaan, musiikkiperinteestään ja sen alan osaamisestaan.

Kruunupyö:
Kotiseutuyhdistykset järjestävät vuosittain aikamatkoja.

Lestijärvi:
Discoland on tunnettu paikka ympäri Suomen. Tuulivoima ja puhdas luonto. Jukola, ystävällisyys, juhlimisperinne, Joulupukkiperinne Similänperällä ja Ojalanperällä Järvi, luonto, yhteisöllisyys – paikkakunnan pienuus, perinteistä, oman kunnan itsenäisyydestä.

Perho:
Tarinakerrontaa ja niiden tallentamista. Vanhojen, kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten kuten Lampuoti Salamajärvellä sekä Möttösen Vanha tupa, niiden ylläpito ja talojen historian kerääminen. Kulttuurimatkailua.
Luontomatkailun kehittyminen sekä hyvät julkiset tilat, yritystoiminta ja kunnan kaunis sekä siisti keskustan alue jokirantamaisemineen.

Reisjärvi:
Kuntakokoon suhteutettuna merkittäviä toimijoita, esim. ympäri maailmaa tunnetusta posliinitaiteesta.

Toholampi:
Totta kai on, mm. henkinen kulttuuri, keskipohjalainen kansanluonne, puhallinsoitto, Amerikan siirtolaisuus. Aktiivisesta kulttuurin harrastamisesta ja täältä lähteneistä kymmenistä ammattimuusikoista.

Veteli:
Kuoroista, Viskurit, Taidekartano, jokirantamaisema, laadukkaista peruspalveluista.

4.1.15 Mikä on kuntanne kulttuuribudjetti?

Kaustinen:
Kokonaisuutena kulttuuripalvelujen menokehys on noin 220 000 euroa, mutta se koostuu isoina menoerinä esim. satsauksista Kansantaiteenkeskukseen ja siellä olevien museotilojen vuokriin, isoimpina avustuskohteina Tallari, Folk Music Festival sekä Kamarimusiikkiviikko. Elokvatoimintaan myös panostetaan kunnan omaa rahoitusta. Tuon kulttuuripalvelujen kustannuspaikkojen lisäksi kirjastotoimintaan panostetaan noin 250 000 euroa.

Kinnula:

Noin 4000 euroa ollut (tulevasta ei tietoa).

Kokkola:
Noin 7,7 M€

Kruunupyö:
Kirjasto 484 820 €, Kansalaisopisto 332 476 € (kaikki kurssit sisältäen, en osaa sanoa kuinka iso osa rahoista menee kulttuuriin ja taiteeseen) ja kunnan kulttuuri ja vapaa-ajan kokonaisbudjetti on 175 656 € josta noin 30 000 € menee suoraan kulttuuriin. Tässä karkea arvio.

Lestijärvi:
1500 euroa.

Perho:
Vuonna 2021 22.000 €

Reisjärvi:
Osana vapaa-aikatoimea, kulttuurin osuus n. 40.000 euroa.

Toholampi:
Yleisen kulttuuritoimen budjetti n. 118.000 €. Tämän lisäksi kirjaston, kansalaisopiston, konservatorion, kerhotoimintahankeen ja Harrastamisen Suomen malli -hankkeen avulla järjestetty kulttuuritoiminta.

4.1.16 Millaisia odotuksia teillä on KUMAHA-hankkeen osalta?

Kaustinen:
Verkostoitumista ja yhteismaakunnallista ajattelua ja sitä kautta monipuolisempaa katsetta eri kulttuurin muotoihin.

Kinnula:
Odotukset ovat myönteiset ja kiinnostuneet.

Kokkola:
Vuoropuhelun ja yhteisen suunnittelun lisääntyminen kulttuurin saralla maakunnan alueella.

Kruunupyö:
Uusia ideoita.

Lestijärvi:
Toivomme että saisimme konkreettista apua ja resursseja kulttuuritoiminnan edistämiseen, esim. hankkeiden hallintaa. Tarvitsemme ”lähtölaukauksen” sille, että meidän ideamme saataisiin käytäntöön.

Perho:
Lasten ja nuorten kulttuuritoiminnan kehittämiseen tarvitaan Perhossa apuja.

Reisjärvi:
Kunnan kulttuuritarjonnan näkyvyyden lisääminen osana kunnan vetovoimaa. Kuntalaisten aktivoituminen kulttuurin kuluttamiseen.

Veteli:
Kulttuurimatkailun edistäminen/toteuttaminen alueella ympärivuotisesti, kuntalaisten osallistaminen ja maakunnallisen kulttuuristrategian tekeminen ja toimivat kulttuurin yhteistyöverkoston rakentaminen.

Liite 2

Yhdistelmä kuntien kulttuurifoorumeista foorumeista nousseista, keskeisistä hyvistä asioista sekä kehittämistä tarvitsevista tehtävistä.

Kooste osallistujien vastauksista:

- *Ylpeys omista kulttuuri- ja taidetoimijoista, missä katse tulevaan ja tilaa uudelle*
- *tapahtumakalenterit (paikalliset ja maakunnalliset)*
- *TAPAHTUMAT JA MUU KULTTUURITARJONTA, oman kunnan asukkaille, matkailijoille vai molemmille*

- *nuoria kaikkonnut pois kulttuuriharrastusten parista. Harrastajamäärät hiipuvat, mistä uudet aktiivit? (nuorten ajan käyttö)*
- *kunnan kulttuuritarjonta (mulloksella!) myös ikäihmisten ja erityisryhmien mahdollisuudet kokea kulttuuria ja taiteita*
- *kulttuurihyvinvoinnin merkityksen ymmärtäminen kunnissa*
- *kunnan tuettava kulttuuria ja taiteita*
- *lastenkulttuuri ja taidekasvatus, (Lykky ja kulttuurikasvatussuunnitelmat sekä kokemukset teatterista, elokuvista ja konserteista)*
- *koulujen kulttuurityö ja taidekasvatus (koulujen juhlaperinne, kylän monisukupolvinen kulttuurikeskus)*
- **TARINAPERINNE**
- *kaikukortti*
- *Soite ja digipalvelut kotiin -> myös kulttuuria*
- *aikuisille kulttuuria- ja taidekasvatusta*
- **KULTTUURITOIMINNAN KORDINOINTI**
- *kunnat pitäisi huomioida menestyviä osaajiansa sekä toimijoita paremmin*
- *alueellisen tasa-arvo toteutuminen edellyttäisi panostuksia julkiseen liikenteeseen ja kulttuurin lähipalveluiden kehittämiseen*
- *kulttuuriin ja taiteisiin liittyvää ammatillista koulutusta lähemmäksi*
- *yhteislaulutilaisuuksia*
- **KULTTUURIMATKAILU**
- *Missä konservatorio? Kansan ja kansalaisopiston välinen yhteistyö*
- *mediakasvatus*
- *kuntien välinen yhteistyö*
- *yhdistysten ylläpitämien kiinteistöjen kohtalo*
- **MISTÄ RAHAA TEKIJÖILLE -> kulttuurirahaa tuulivoimaista**
- *kunnan pitäisi hyödyntää omia taiteilijoita paremmin*
- *luodaan yrittäjyyttä (kulttuuri)*
- *kunnan tilojen ovet auki kulttuuritoimijoille*
- **KULTTUURILLE JA TAITEILLE TILOJA**
- *isojen tapahtumien satelliitit ympäri maakuntaa*
- *Jos on hankala osallistua, miten tuodaan luo? (motivointi osallistumiseen -> osallisuus)*
- *Miten saattaa kaikille kuntalaisille yhtenäiset mahdollisuudet ja oikeudet*
- *kunnissa väki vähenee, kulttuurista pito ja vetovoimaa*
- **JÄRJESTÖT KUNTIEN VOIMATEKIJÄ**
- *kaivataan eri toimijoiden välistä yhteistyötä*
- *nuorten ääni ja tarpeet kuultava. Nuoret ja vanhat yhteen*
- *taiteesta lisäarvoa kunnalle*
- *kuntien yhteistyöllä palkataan alueellisia kulttuurityöntekijöitä – seutukunnallinen yhteistyö (Kase)*
- *hankkeet, hankkeistamisen mahdollisuudet*
- *taitelijoita ja muitakin kulttuuriammattilaisia puhumaan ja opettamaan – vierailuja kouluihin*

- *tapahtumien parempi tuotteistaminen ja niistä tiedottaminen*
- *Laajasti ymmärretyn kulttuuriperintöjen vaaliminen ja hyödyntäminen -> kasvattaa kuntalaisidentiteettiä (luo pitovoimaa. Muistettava myös maatalous-, luonto- ja eräperinteet)*
- *musiikkiopistojen toiminta*
- *hyvinvointijohtaja – hyvinvoinnin edistäminen kunnissa*
- *kyläen kulttuuritoiminta, kulttuuripolku joka kylälle*
- *toimijat piilossa, tekijät esiin! (osaaja-/ammattilaisrekisteri)*
- *Yrittäjyys ja kulttuuri (kulttuuriin liittyvä yrittäjyyskasvatus)*
- *Kuvataidepilotit (kuvataidefoorumi)*
- *srk, herätysliikkeet ja kulttuuri*
- *kansalaisopistojen taidekurssit täynnä, tarvitaan enempi tarjontaa. Kuntalaisten toiveiden kuuleminen*
- *kirjastojen ja koulujen välinen yhteistyö. Kirjastojen palveluita myös kotiin? Omatoimikirjastot*